

Wpływ inwestycji narciarskich na duże drapieżniki

Budowa ośrodków narciarskich w terenach górskich stanowi konkurencję o przestrzeń życiową z gatunkami ściśle związanymi z wysokiej jakości siedliskami.

Ich realizacja wiąże się z fizycznym zniszczeniem siedlisk dużych drapieżników poprzez zajęcie określonego terenu przez wyciągi i trasy narciarskie. Kolejne negatywne oddziaływania to degradacja jakościowa siedliska związana z wprowadzeniem czynników dotychczas nieobecnych w środowisku tj. hałas generowany przez urządzenia techniczne, sprzęt do obsługi stoków narciarskich, obiekty usługowe dla narciarzy i turystów, urządzenia nagłaśniające, a także przez samych użytkowników i obsługę stacji narciarskich. Ośrodkom narciarskim towarzyszy często rekreacja całosezonowa, w tym motorowa (skutery śnieżne, quady, motocykle crossowe) oraz inne formy aktywności (nordic walking, kolarstwo górskie itp.). Wszystkie te czynniki powodują regularne niepokoje zwierząt, mając długotrwały i znacznie szerszy zasięg negatywnego wpływu niż strefa zajęta przez samą infrastrukturę.

Najlepiej przebadane pod kątem wpływu inwestycji narciarskich na preferencje siedliskowe dużych drapieżników są wilki, które jako gatunek parasolowy może pełnić rolę gatunku wskaźnikowego podczas procedury oceny oddziaływania danej inwestycji.

Badania nad preferencjami siedliskowymi wilków przeprowadzone w Beskidzie Żywieckim, Beskidzie Sądeckim i Beskidzie Małym wskazują, że wilki wyraźnie unikają obszarów sąsiadujących z istniejącymi wyciągami narciarskimi, zatłoczonymi schroniskami oraz ruchliwymi szlakami turystycznymi, szczególnie tymi, które wykorzystywane są do rekreacji motorowej. Wilki na miejsca

wypoczynku wybierają tereny maksymalnie odległe od centrów aktywności ludzkiej. Dystans od stwierdzonych miejsc rozrodu wilków do najbliższych kolei linowych i wyciągów oraz większych schronisk wynosił średnio 3,9 km. W zimie, wybierając miejsca odpoczynku, wilki szczególnie unikały sąsiedztwa wyciągów narciarskich oraz schronisk, do których docierają kolejki linowe. Dystans do tego typu obiektów wynosił średnio 3,1 km. Unikanie takich miejsc nasilało się wraz ze zwiększaniem się natężenia rekreacji motorowej w rejonie schronisk i na pobliskich szlakach.

Identyfikacja strefy wpływu inwestycji narciarskich pozwala na rzetelną ocenę powierzchni siedlisk objętej negatywnym oddziaływaniem przedsięwzięcia. Siedliska znajdujące się w zasięgu strefy ok. 4 km od granic powierzchni zainwestowanej tracą swoje znaczenie dla ochrony dużych drapieżników. Taka analiza umożliwiła m.in. na odrzucenie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ujsoły, w której zaplanowano budowę wyciągów i tras narciarskich na Halę Lipowską (Złatna), na Okrągłe (Złatna) oraz na Szczytkówkę (Ujsoły). W Prognozie oddziaływania na środowisko dla SUIKZP dopuszczono realizację ww. inwestycji narciarskich jako nie wpływających na przyrodę. Tymczasem przeprowadzona na bazie wymienionych powyżej badań analiza wykazała, że zaplanowane w studium zagospodarowanie narciarskie doprowadzi do drastycznego ograniczenia siedlisk przydatnych dla wilków, rysi i niedźwiedzi w Beskidzie Żywieckim. Dzięki niej Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska potwierdził, że zmiana zagospodarowania terenu wiąże się ze znaczącym negatywnym oddziaływaniem na obszar Natura 2000 Beskid Żywiecki, w którym gatunki te stanowią przedmiot ochrony. Tym samym projekt dokumentu dopuszczający realizację tego typu przedsięwzięć nie mógł zostać przyjęty.

Ocena oddziaływania inwestycji narciarskich na duże drapieżniki musi być oceną pełną i łączną, a więc musi obejmować także inne negatywne oddziaływania generowane np. przez stan lasów, zagęszczenie dróg powiatowych i gminnych, okresowe (weekendy, ferie zimowe i wakacje) zagęszczenie ludzi, obecność we wnętrzu kompleksów leśnych licznych przysiółków, kolonii domków letniskowych, gospodarstw rolnych oraz schronisk turystycznych, a także rozwój infrastruktury turystycznej.

Z uwagi na istniejącą w polskich górach gęstą sieć szlaków turystycznych oraz już funkcjonujące wyciągi narciarskie, schroniska oraz ruch motorowy w najważniejszych ostojach dużych drapieżników, podejmowanie działań skutecznie minimalizujących negatywne oddziaływanie inwestycji narciarskich jest bardzo ograniczone.

Z uwagi na ogromne wymagania przestrzenne i ciągle kurczące się zasoby odpowiednich siedlisk, nie istnieją żadne adekwatne i skuteczne działania kompensujące negatywny wpływ inwestycji narciarskich na duże drapieżniki.

W najważniejszych ostojach dużych drapieżników, szczególnie tych narażonych na izolację, każda rozbudowa infrastruktury może zwiększyć ludzką aktywność do poziomu krytycznego dla lokalnych populacji wilka, rysia i niedźwiedzia, prowadząc do załamania się populacji. Zawsze w takim przypadku należy zrezygnować/odmówić realizacji inwestycji znacząco negatywnie oddziałujących na wilka, rysia i niedźwiedzia.